

te midden der wereld bewegende, maar zich onderscheidende van de wereld, eene krachtige, levende getuigenis is voor de getrouwheid van den Christus, en de waarachtige werking Zijner genade; — eene Gemeente wel niet zonder vlek of rimpel (op aarde kan zij dat niet zijn) maar toch eene Gemeente, die in de broederlijke liefde blijvende, vasthoudende aan haren Heer, Zijn licht verspreidende in de duisternis, een krachtig en zich telkens vernieuwend protest is tegen het naam-christendom der wereld, en van welke men zeggen kan tegen hen, die uit ergernis over de naam-christenen, aan den Christus en Zijne beloften twifelen: ziet hier dezen, zijn ze Hem niet tot eene getuigenis, die niet kan wederproken worden?

Wie behooren in volle waarheid tot deze Gemeente? Zijn het wel zeker allen, die uiterlijk haren wegen gaan, en die den Christus in den mond, den wereldzin in het hart mededragen, ook hier, slechts onder anderen vorm? Wie zal hier oordeelen? De groote Herder alleen kent Zijne schapen, kent ze allen, en wordt ook van hen gekend; daarom is aan ieder, die tot de kennis van den Christus gekomen is, de verplichting opgelegd, deze Gemeente te helpen opbouwen, die althans met één lid te vermeerderen, beginnende met zich zelve... (De terugkeer van Golgotha, blz. 23 en 24).

„Beginnende met zich zelve”, dat heeft hier grooten nadruk. „Beginnende”, het zegt tegelijk, dat wij niet bij ons zelf mogen blijven staan. Toch leiden maar al te veel Christenen een eenzaam leven. Is het niet een der ernstige wondeplekken van de Evangelisatie, dat lang niet allen die er toe geroepen worden, zich er aan wijden? In het Pinksterhoofdstuk, Handelingen 2, komt telkens voor het woordje „allen”. Zij waren allen eendrachtiglijk bijeen, werden allen vervuld met den Heiligen Geest, en een iegelijk van hen begon te spreken, zooals de Geest hun gaf uit te spreken. Hoe moet dit de belijders van Christus beschamen! Wel nam in de laatste jaren, vooral door den invloed der beide gehouden Congressen, de belangstelling in de Evangelisatie krachtig toe, toch is het praktisch werk nog altijd slechts de zaak van een kleine groep, meest tot de eenvoudigen behoorend.

Moge van de gedachtenisviering van het hooge Pinksterfeest tot allen een krachtige prikkeling uitgaan om, in gehoorzaamheid aan het bevel op den berg der hemelvaart gesproken, getuigen van Christus te zijn. En dit met woord en daad. Allereerst in zijn eigen huis, daarna in eigen omgeving, bij den weg en op het werk. De kracht der gemeente van den eersten Pinkstordag ligt in de machtige prediking van Petrus; in het belijden van haar heilige overtuiging in elken kring en tegenover iedereen tegenstander. Daardoor wordt nog altijd de Christelijke actie tot een macht in het land. Zij het daarom ons gebed, dat de Geest Gods in steeds meerdere belijders den moed ontsteke, om in onze veelzins zoo dorre en matte eeuw een frisch en bezielend getuigenis uit te dragen. Niet door over het geloof te redekavelen — maar door het in onzen levenswandel te toonen. Daardoor zullen de tegenstanders gevoelen, dat in de Kerk des Heeren een geestelijke macht openbaar wordt, waartegen zij geen wapen hebben. Laat er in tegenstelling met zooveel (helaas, ook in onzen eigen kring), die den treurigen moed hebben, tegenover de waarheid Gods een weifelende en twijfelende houding aan te nemen, alom een cordaat en pittig getuigenis uitgaan, dat hen veroordeelt en beschaamt.

Door getrouwheid in het getuigen en belijden van den kostbaren schat van de kennis der zaligheid, in Christus geopenbaard, treden wij van verre in de voetsporen der eerste Pinksterlingen, en worden wij verwaardigd, mede-arbeiders Gods te zijn in de bevordering der komst van Zijn heerlijk Koninkrijk.

Heemstede.

J. P. TAZELAAR.

UIT DE HISTORIE

De Theologische School.

In de Januari-aflevering van „De Vrije Kerk”, jaargang 9, 1883, schreef Gispén een artikel: „Onze Theologische School”. Als een der gewichtigste besluiten, door de laatste Synode genomen, beschouwde hij dat, waarbij drie nieuwe leeraren, Wielenga, Lindeboom en Bavinck, benoemd waren aan de Theologische School. Verder sprekende over de groote betekenis van het onderwijs, kwam hij ook op de klacht, in den laatsten tijd veel gehoord, dat de examens te Kampen niet waren, zooals men die wenschte. Velen meenden de oorzaak daarvan bij de jongelui te moeten zoeken. Gispén betwistte echter, of de schuld alleen, zelfs hoofdzakelijk, bij hen lag. Hij veroorloofde zich te vragen, of de examen-methode, die te Kampen gevolgd werd, ook niet voor wijziging en verbetering vatbaar was. Hij toch achtte het beter, dat niet de curatoren, maar de docenten het examen afnamen. Ook waren de onderwijskrachten ontoereikend voor het veelomvattende werk. Deze overtuiging

had de curatoren er dan ook toe geleid, om de bekende circulaire aan de gemeente te zenden, waarin werd voorgesteld, het docentenpersoneel met twee te vermeerderen. En toen nu een der docenten zich gedrongen zag, zijn betrekking neer te leggen, werd de benoeming van drie docenten noodig geacht. En dat de Synode van de noodzakelijkheid eener vermeerdering van leerkrachten overtuigd was, bewees de eenparigheid, waarmee het voorstel der curatoren aangenomen was. Dat ook de ouderlingen geen bezwaar maakten en voor gingen in het stemmen om drie docenten te benoemen, was inderdaad hoopgevend voor de toekomst. En dat deze geheele handeling met zulk een ernst, openhartigheid en eenstemmigheid geschiedde, dat gaf Gispén grond om te belijden: Het is van den Heere geschied, en het is wonderlijk in onze oogen.

„Daarbij mag, geloof ik, de keus der nieuwe docenten de goedkeuring van heel de Kerk wegdagen. Drie mannen van ongerepte reputatie, van wetenschappelijken zin, vast van overtuiging en in den bloei en de kracht des levens, het is inderdaad geen klein geschenk van onzen God. Wie met mij dat oogenblik der benoeming doorleefde, zal het niet licht vergeten. Wie zich de woorden der benoemen, in dat gewichtig oogenblik gesproken, herinnert, zal met mij overtuigd zijn, dat deze mannen niet te rade zijn gegaan met vleesch en bloed, maar gezien hebben op het heil der Kerk”.

Als President der laatstgehouden Synode hield Gispén ook een toespraak bij de installatie van de drie Leeraren aan de Theologische School op 9 Januari 1883.

Zie hiulde aldus:

Gefeerde Hoorders,

„De installatie der nieuw benoemde docenten wordt opgedragen aan de Curatoren, en meteen bepaald, dat het Moderamen bij die gelegenheid tegenwoordig zal zijn”. Aldus besloot onze Synode, in het vorige jaar te Zwolle gehouden, en welk besluit te vinden is in artikel 209 van de in druk verschenen Handelingen.

Hieruit blijkt, dat het mij, als Voorzitter der Synode, niet is opgedragen bij deze plechtige gelegenheid het woord te voeren, maar alleen om er bij tegenwoordig te zijn. De onderscheiding en het voorrecht, om in deze ure een inleidend woord te spreken, heb ik alleen te danken aan de welwillendheid van H.H. Docenten en Curatoren, die mij hiertoe uitnodigden. Dat ik, zonder aarzelen, ja met blijdschap, deze vereerende uitnodiging aannam, zal niemand uwer bevreemden, die met mij overtuigd is van het innig en veelbetekenend verband dat er is tusschen Kerk en School.

Dit verband toch is gansch natuurlijk. Wat reeds de wijsheid onder Israël verkondigde, dat eene ziel zonder wetenschap niet goed is, geldt ook van die verzameling der zielen, die Kerk heet. Eene Kerk zonder wetenschap is niet goed. Zij geeft oorzaak tot de klacht: mijn volk gaat verloren omdat het zonder kennis is, en kan onmogelijk hare roeping vervullen om in de wereld te zijn: pilaar en vastigheid der waarheid. Het geloof zelf is het zekerste weten. Het is kennen, zien, verstaan niet minder dan vertrouwen, en verlichte oogen des verstands te hebben is zoo onmisbaar voor de Kerk, dat Paulus, anders niet gewoon veel van zijn verborgen leven te spreken, openlijk verklaart, dat hij, om die zaak voor de gemeente te verkrijgen, onophoudelijk zijn knieën buigt voor Hem, in wien al het geslacht in den hemel en op de aarde genaamd wordt. Dezelfde Paulus, ook uit wetenschappelijk oogpunt, de grootste der Apostelen, geeft vele en ernstige wenken om den dienst des Woords in de gemeente toch alleen toe te vertrouwen aan mannen, die niet slechts onberispelijk, maar ook bekwaam zijn, bekwaam om anderen te leeren. Zuiverheid wil hij in de leer, maar ook deftigheid. Eene prediking, die slechts de toejuiching geniet van ruwe en onbeschaafde geesten, zou gewis niet de onverdeelde goedkeuring wegdagen van den man, die er, in den ganschen loop zijner bediening, naar streefde het Woord Gods aangenaam te maken aan alle consciënten der menschen, in de tegenwoordigheid Gods.

De natuur der kerk eischt kennis, wetenschap, wijl de kerk het lichaam is van Hem, in wien alle schatten van wetenschap en kennis verborgen zijn. Door een natuurlijke drang komt de Kerk vanzelf tot de School. Zij moet bekwaame dienaren hebben. Die dienaren voor de Kerk, onder leiding des Heiligen Geestes, te vormen, is de taak der School.

Ik zeg, de taak der School. Maar dan denk ik daarbij noch aan de lagere volksschool, noch aan de Universiteit. Principieel is het mijne overtuiging, dat de Kerk evenmin Schoolmeesteres als de Staat Schoolmeester is. Spreek ik dus van de School, die in een natuurlijk verband tot de Kerk staat, dan bedoel ik uitsluitend de Theologische School. De School die de bestemming heeft om geheel voor de Kerk te zijn; door de Kerk gesticht, door de Kerk onderhouden en staande onder haar opzicht en tucht. De taak der Universiteit is veel uitgebreider en van grooter omvang. Zij heeft de roeping den mensch in de gelegenheid te stellen het gansche gebied der menselijke kennis rond te wandelen, alles wat weetbaar is te leeren ken-

nen, en universeel te ontwikkelen, opdat ieder, naar zijn aanleg en roeping, eene keus doe, om deze of gene wetenschap meer tot voorwerp van bijzonder onderzoek te maken en tot die handeling in het leven gevormd te worden, waarin men, hetzij als geneeskundige, of rechtsgeleerde, als letterkundige, of theoloog, de menselijke samenleving of de maatschappij wenscht te dienen, en in die hoedanigheid van dienaar zelf een levens-taak te vervullen. Tusschen de Kerk en de Universiteit kan zeker ook verband bestaan. Maar dit verband is toevallig en van wisselenden aard. Er zijn tijdperken in de geschiedenis aan te wijzen, waarin de Heilige Godgeleerdheid, als Koninginne der wetenschappen gehuldigd, de verschillende wetenschappen tot éene wetenschap vereenigende, het middelpunt was van den cirkel, de ziel van het lichaam, en al het weten leidde tot gelooven. De Kerk, saamgegroeid met de maatschappij, controleerde, om zoo te zeggen, de wetenschap, en onderwierp door deze controle, in verband met politieke machten, geheel de maatschappij aan zich. Maar er zijn ook tijdperken dat de Universiteit zich heeft weten vrij te maken van de controle der Kerk, van de wetenschap wapenen smeedde om het geloof te niet te doen, en, evenzeer in verband met politieke machten, de Kerk terug drong in een hoek, uit de hoogte op haar nederzag, of haar beschouwde als eene oerbiedwaardige grootmoeder, wier begrippen van de dingen verouderd zijn, wier levensopvatting den lachlust der wetenschappelijk gevormden opwekt.

Het zou inderdaad treurig zijn, zoo de Kerk van die wisseling der tijden geheel afhankelijk was. De Kerk, als zoodanig, kan de Universiteit missen. Eene andere vraag is het, of de Universiteit de theologie kan missen, en of zij, door de theologie uit den cirkel der wetenschappen te bannen, zich zelf niet onbekwaam verklaart om het machtigste verschijnsel in de menselijke natuur, den godsdienst, te verklaren. Met deze vraag hebben wij ons echter niet in te laten. Dat moet de Universiteit weten.

Wij weten, dat er tusschen de Kerk en de School een natuurlijk en historisch verband bestaat. Wil de wetenschap door de Kerk te dienen, het Hoofd der Kerk dienen en verheerlijken; de Kerk verblijdt zich in die hulde en ziet er een voorspel in van hetgeen wezen zal, als alle knieën voor Jezus buigen, en alle mond en tong Hem heerlijkheid geeft. Maar wil de wetenschap het tegenovergestelde; de Kerk gaat, onafhankelijk van het voorbijgaande, haar weg. Haar roeping begrijpende en zich bewust van hare hemelsche rechten, gaat zij voort met Hem te belijden, wiens volk een vrij-willig volk is, en volgt het spoor van haar koninklijk Hoofd: door lijden tot heerlijkheid. Van de dagen der Alexandrijnsche Catechetenschool af, die uit eene inrichting van onderwijs voor beschaafde Catechumenen tot een theologisch seminarium (volgens Kurtz) opwies, heeft de Kerk haar School gehad. En zij zal haar School behouden, zolang zij zich bewust is, Kerk van Christus te zijn.

Ongepast zou het zijn, zoo ik mij verdere uitweiding veroorloofde, en tegen den eisch der kortheid, aan een inleidend woord gesteld, al te zeer zondigde. Laat mij alleen nog mogen zeggen, dat de handhaving van het verband tusschen Kerk en School, door de tegenwoordige tijdsomstandigheden, meer dan ooit geëischt wordt. De tegenwoordige Universiteiten, vrijgemaakt van het gezag der hoogste wetenschap en van de tucht der Kerk, en daarentegen gebonden aan den Staat, d.i. aan de macht van deze wereld, hebben de bestemming niet meer en missen de bevoegdheid om dienaren voor de Kerk te vormen. Het recht om aan de Universiteit wetenschap te verzamelen of zich daar te bekwaamen tot het verkrijgen van een wetenschappelijken graad of titel, betwist ik aan niemand, en ik ontzag aan de Kerk de bevoegdheid om hare leden daarin te verhinderen. Maar misdadig noem ik het, wanneer eene Kerk, zooals b.v. de Nederlandsche Hervormde, de Evangeliebediening in de gemeente ontzegt aan allen, die niet aan eene Rijks-Universiteit, welke met de Kerk niets te maken heeft, gediplomeerd zijn. Dat is de zelfstandigheid der Kerk prijs geven, ter wille van een waan, of omdat zij te geldgierig is om zelve Scholen te bekostigen, die de kerkdienst en het predikambt in de gemeente onderhouden. Want een waan is het, dat de Universiteit noodig zou zijn, om goede predikanten te vormen. De Roomsche-Katholieke geestelijkheid, wien het in onze dagen waarlijk niet aan algemeene kennis of scherpsinnigheid ontbreekt, wordt, althans wat Nederland betreft, schier uitsluitend in de Kerkelijke Scholen of Seminariën gevormd. En wat de Christelijke Gereformeerde Kerk tegenwoordig is, heeft, ik schroom niet het openlijk uit te spreken, zij grootendeels aan haar Theologische School te danken. Zij zelve beseft dat, en met recht mag gezegd worden, dat de Theologische School voorwerp is der aanhoudende zorg van al haar besturen.

Ook onze Synode van het vorige jaar was daar diep van doordrongen. En al worden hare handelingen in betrekking tot de Theologische School niet door allen goedgekeurd; dat zij niettemin door geen ander beginsel gedreven werd en geen ander

doel voor door de Onfeilbaar node niet drijven of woordigh wetensch heeft zij, zondige wogen. E stem der de drie ging het blik zijns is aan d

Thans, waarin de krijen, en aan de T formeerde vestigd.

Hoogee met eene binden, i Kerk, wie tolk ik m scher haar zeggen, d koestert. voor de de meded schap, al Kerkdien het woort en schen opdat gij die de K kan mij arbeid in was aan in dat o maar var Heeren g zijt uit d pen, gero haar Hee sterkte! E maar tot tot opbou nu aan d van goed l'w werk wat tot h lijke toev menigvul dagelijks te weten, ambtgeno gemeente in de ve logen zijn de plaats wezen di nalaten v leeraren zij kan o Zij bidt durigen z te werke matiek, d aan den- wier gros these is en tot He in alle e

En hie ken, en nooten m sluit der Daarna Curatoren Beide Ph. Zals Christelij School”.

Het zij verleden verslag va verband” i sche gesch „De Rotten

Spr. h moeilij staat in denis” e zoover h mers, h

opdat ieder, keus doe, om voorwerp van die handeling waarin men, tsgeleerde, als helijke samen te dienen, en elf een levens- en de Univer- aan. Maar dit belenden aard, aan te wijzen, als Koninginne verschillende vereenigde, l, de ziel van tot gelooven. tschappij, con- etenschap, en verband met appij aan zich. versiteit zich onontrolle der smeedde om enzoer in ver- k terug drong nederzag, of aardige groot- ren verouderd ast der weten-

de Kerk van ankelijk was. rsiteit missen. niversiteit de de theologie bannen, zich in het mach- e natuur, den vraag hebben moet de Uni-

en de School bestaat. Wil en, het Hoofd Kerk verblijdt rpsel in van voor Jezus e heerlijkheid tegenoverge- van het voor- grijpende en uten, gaat zij olk een vrij- van haar ko- lijkheid. Van chetenschol- wijs voor be- logisch semi- eft de Kerk School be- Kerk van

verdere uit- sch der kort- l, al te zeer zeggen, dat ben Kerk en dsomstandig- t. De tegen- van het ge- te tucht der den Staat, hebben de bevoegdheid. Het recht verzamelen rkrijgen van , betwist ik de bevoegd- deren. Maar Kerk, zooals e Evangelie n allen, die net de Kerk zijn. Dat is n, ter wille ierig is om terkendienst nderhouden. iteit noodig rormen. De en het in e kennis of thans wat de Kerke En wat de woordig is, te spreken, School te recht mag school voor- ar besturen. r was daar are hande- che School ttemin door geen ander

doel voor oogen had dan het heil der Kerk in en door de School te bevorderen, dat is waarachtig. Onfeilbaar, neen, dat was ook de Zwolsche Synode niet. Maar met ernst, zonder eenig partij- drijven of personaliteit, biddend, en in de tegen- woordigheid Gods heeft zij gehandeld. Zoowel de wetenschappelijke als de financiële zijde der zaak heeft zij, met getrouwheid, zooveel onvolmaakte en zondige menschen dit kunnen, nauwgezet over- wogen. En toen eindelijk, niet het minst door de stem der ouderlingen, met zeldzame eenparigheid, de drie nieuwe docenten benoemd waren, toen ging het allen als Jacob, in een gewichtig oogen- blik zijns levens, en wij zeiden: waarlijk, de Heere is aan deze plaats!

Thans, mijne hoorders, is de ure aangebroken, waarin dat besluit der Synode volle toepassing zal krijgen, en de benoemden in hun ambt van leeraar aan de Theologische School der Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland, zullen worden bevestigd.

Hoogerwaardige Heeren en Broeders, die straks met eene plechtige gelofte tot dat ambt u zult verbinden, in naam der Christelijke Gereformeerde Kerk, wier dienaar ook ik mag zijn, en als wier tolk ik mij heden beschouw, roep ik U, van ganser harte, het welkom toe! Laat mij U mogen zeggen, dat de Kerk groote verwachtingen van U koestert. Zij hoopt dat gij, van nu aan, uitsluitend voor de theologische wetenschap levend en aan de mededeeling, aan het belijden van die weten- schap, als echte professoren, uw leven wijdend, Kerkedienaren zult zijn, in den hoogsten zin van het woord. God Almachtig geve u daartoe genade en schenke u kracht, naar lichaam en geest beide, opdat gij nooit, in eenig opzicht, de verwachtingen, die de Kerk van u koestert, moogt beschamen. Ik kan mij voorstellen, wat het u gekost heeft een arbeid in de gemeente te verlaten, die dierbaar was aan uw hart, en wat het u nog dagelijks kost in dat onvermijdelijke niet maar u te schikken, maar van ganser harte te zeggen: de wil des Heeren geschiede! Evenwel, Geliefde Broeders, gij zijt uit dien werkkring niet geloopten maar geroepen, geroepen door heel de Kerk, in naam van haar Heer en God. Dat zij u troost en uwe sterkte! Het werk, dat Gij thans aanvaardt, is niet maar tot stichting van eene enkele gemeente, maar tot opbouw van al de gemeenten. Gij weidt van nu aan de schapen, door het mede helpen vormen van goede en bekwaame herders, voor de kudde. Uw werk is anders, maar het is geen ander dan wat tot hertoe met zooveel bekwaamheid en harte- lijke toewijding, door u werd verricht. God vermenigvuldige u genade en vrede, en schenke u dagelijks de zalving van den Heilige, om alle dingen te weten. Uw arbeid, met dien van uwe oudere ambtgenooten, worde rijkelijk gezegend, om de gemeente meer en meer te volmaken en in te leiden in de verborgenheden des Woords. Zelfen theologen zijnde, zult gij theologen vormen, die eens de plaats der oudere en van minder goed onder- wezen dienaren zullen innemen. De Kerk zal niet nalaten voor u en heel de School, met al hare leeraars en discipelen, te bidden en te doen wat zij kan om het arbeiden u aangenaam te maken. Zij bidt dat de Heere u tot een rijken en lang- durigen zegen stelle en u waardig keure om mede te werken tot het opbouwen van die ideale dog- matiek, die tevens de hoogste poëzie is, een loflied aan den Drieëenigen God; die Heilige Theologie, wier grondgedachte en schema, en heerlijke Syn- these is een eeuwig zijn zal: Uit God en door Hem en tot Hem zijn alle dingen; Hem zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid!

En hiernede, geëerde hoorders, heb ik gespro- ken, en noodig ik den Curator, door zijn ambtge- nooten met deze taak belast, uit, om, volgens be- sluit der Synode, tot de bevestiging over te gaan. Daarna sprak Ds J. Bavinck als Voorzitter der Curatoren. Beide toespraken verschenen vereenigd bij G. Ph. Zalsman te Kampen onder den titel: „De Christelijke Gereformeerde Kerk en de Theologische School“.

RULLMANN.

Christus in de „bijbelsche geschiedenis“.

Het zij me vergund, mede in verband met wat ik verleden week aanhaalde uit „Onze Vacatures“, een verslag van een door mij voor „Gereformeerd School- verband“ gehouden rede over den Christus in de bijbel- sche geschiedenis hier te ontleenen aan het dagblad „De Rotterdammer“:

Spr. begon zijn rede met de opmerking dat hij de moeilijkheden, waarvoor de Gereformeerde Paedagoog staat inzake het vertellen van de „Bijbelsche geschie- denis“ aan zijn leerlingen, niet behandelen zal, voor zoover het kwesties van zuivere paedagogiek zijn. Im- mers, het is eerst noodig, dat alle belijders, ongeacht

tot welke „faculteit“ zij behooren, het eens zijn als belijders over de groote lijnen, die ons Christelijk geloof hier dient te trekken. Eerst daarna kan de theo- loog, de homileet, de paedagoog, ieder voor zich, dit gemeengoed der Christelijke belijdenis meebrengen tot zijn speciale vakwerkzaamheid, en hetgeen hij als plicht voor zich heeft erkend, ook langs wetenschap- pelijken weg indenken, en voor de eigen vak-praxis zich ermee bezighouden.

Dit klemt te meer, omdat wat Prof. Noordzij in zijn brochure over „De Geschiedenis der Godsopen- baring op onze scholen“ verdedigt, voorzoover het spr.'s onderwerp raakt, ons voor de werkelijkheid plaatst, dat, indien Prof. Noordzij's standpunt juist is, er in meer dan één opzicht nog pionierswerk ver- richt moet worden, omdat de bestaande handboeken inzake de bijbelsche geschiedenis nog veel te weinig hebben kunnen rekenen met in den laatsten tijd door Prof. Noordzij, en reeds eerder door spr. zelf, verde- digde inzichten inzake het karakter der Bijbelsche ge- schiedenis.

Hierna ging spr. enkele der nieuwere opvattingen na, die er omtrent het wezen en de waarde der „ge- schiedenis“ hoerschen, en merkte op, dat met name de opvattingen van Windelband, later van H. Rickert, inzake geschiedenis (wetenschap), hoewel ze onaan- nemelijk zijn, toch een aanknooppingspunt bieden voor een bespreking van het begrip „geschiedenis“ naar het Gereformeerde belijden.

Spr. ging na, in hoeverre hun probleemstelling „auregend“ kon zijn voor het denken van Gerefor- meerden, maar hoe ook de fout daarin door de belij- denis van deze laatsten overwonnen werd, in theti- schen zin. Met name wat den samenhang betreft tusschen „natuur“ en „geschiedenis“.

Van het algemeene vervolgens tot het bijzondere komende, sprak Dr Schilder over de „Bijbelsche ge- schiedenis“, toonde aan, in hoeverre zij met „andere“ geschiedenis verbonden is, en zich daarvan onder- scheidt, en bezag de heel aparte bedoeling van den bijbel, als hij „geschiedenis“ verhaalt. Aangebond werd waarom, en op welke manier, de bijbelsche ge- schiedbeschrijving zich absoluut onderscheidt (voor wie eenmaal geloofd in de eenheid der Schrift) van alle andere geschiedbeschrijving; ook hier ging spr. uit van het „vooroordeel“ van het „geloof“, dat óók over aard en doel van de geschiedbeschrijving van den Bijbel oordeelt, niet langs den weg van „neutraal“ onderzoek, doch langs dien van aanvaarding der Schrift als Woord van God.

Hierna werd breed gesproken over den „Christus“ (niet „Jezus“) in de geschiedenis, die de Bijbel verhaalt, over Christus' plaats in de geschiedenis der open- baring en des heils, over Hem in zijn messiaanse ambt, en over de in het licht van Gods met betrekking tot den Christus genomen besluiten onmiddellijk dui- delijk wordende eenheid van Oud- en Nieuw-Testa- ment, gelijk deze o.m. gezien wordt in den Christus.

In dit verband wees spr. erop, dat voor het Gere- formeerde belijden de Christus de eenheid der Schrif- ten is, dat uit Hem de van alle andere historische- schrijving onderscheiden geschiedbeschrijving der Schrift verklaarbaar wordt, en trok daaruit voor het onderwijs van de geschiedenis, die de Bijbel gaf, conclusies, die, met erkenning van het verschil tus- schen prediking en schoolonderwijs, overeenkomstig waren aan spr.'s opmerkingen, in „De Reformatie“ voor enkele jaren gegeven over de „historische stoffen“ in de prediking. Opgekommen werd tegen het uiteen- rukken van de „heilige“ „geschiedenis“ in zooveel geschiedenissen, tegen het maken van „typen“ van den Christus langs den weg van eigen fantasie, tegen het oplossen van de geschiedenis der Schrift in monu- menta ecclesiae, of in bekeeringsverhalen, of in dramatische teekeningen van Gods incidenteele worste- lingen tegen machten van zonde, of in heldenberichten over geloofshelden met hun worsteling. Tenslotte moet het de Christus zijn, en moet achter Hem dan gezien worden Gods raad (alvorens de paedagoog zelf kan gereed zijn om te beginnen), die, wijl God in Hem zich openbaart, de „stof“ is, telkens weer. Zoo wordt het onderwijs theocentrisch, maar dan daarbij chris- tologisch.

Spreker gaf enkele praktische voorbeelden om te doen zien, hoe, als men eenmaal zich a priori voor deze taak om des geloofs wille stelt, eenzijdigs den paedagoog veel moeilijkheden wachten (vooral nu er nog haast geen werken bestaan, die dezen kant con- sequent uit willen), maar ook anderzijds het onderwijs winnen zal aan diepte, en (dit tegen veler verwachting in) aan eenvoud, en aan „stichting“, ook in het we- ken van eerbied bij het kind voor wat het nog dage- lijks om zich heen gebeuren ziet in kerk en koninkrijk Gods. Met een korte aanduiding van het verschil, dat zou toe te passen zijn (op grond van de Schrift zelf) in het onderwijs aan eerstbeginnenden en verderge- vorderden, besloot spreker.

In de geanimeerde bespreking, die volgde, werd, ge- lijk spr. constateerde, door niemand bestreden wat in zijn betoog principieel en grondlegend was. Hoofd- zaak was: de praktische moeilijkheid die spr. volmon- dig erkende, en die een waarschuwing tegen lief- hebbij en Vernunftspielerei volkomen gerechtvaard- igt maakte. Toch mag men niet ongeloovig zijn: indien immers het besproken standpunt bij- belsch is, dan moet het ook, voor wie geloofd, de aller- beste paedagogische winst in den schoot werpen. Ook mag men niet ongehoorzaam zijn: indien een- maal de waarheid aldus is, dan vraagt God gehoors- aamheid. Laat men niet meenen, dat de kinderen het niet „begrijpen“ zullen; want a) het gaat niet om „be- grijpen“ doch om „aangrijpen“, hoewel met erkenning voorts van de duidelijkheid der openbaring; b) bij het bijbelsche-geschiedenis-onderwijs, gelijk het t h a n s zich bewegen moet in het gewone raam, blijven vele vragen voor het kind onbeantwoord; b.v. de plaats van de wonderen (ook de charisma's; waarom toen wel, waarom nu niet?). Heel wat van die vragen worden beantwoordt als de onderwijzer de bijbelsche historie ziet onder het boven aangeduide gezichtspunt en in zijn vertellen van een bepaalde geschiedenis den band aan

het groote geheel, waarin zij voorkomt, laat zien (b.v. de Handelingen der Apostelen).

Met dankzegging door Dr Schilder werd de geani- meerde avond gesloten.

Tot zoover het verslag van „De Rotterdammer“.

Ik geef het hier door, natuurlijk niet om mijzelf te citeeren, maar om ook nu weer een ziehswijze te be- pleiten, waarvoor ik reeds geruimen tijd geleden in een drietal hoofdartikelen van „De Reformatie“ aandacht heb gevraagd. Ik geloof nog steeds, dat het goed is, aan het onderwerp te denken; beschouwingen als van „Onze Vacatures“ doen m.i. zien, waar we uitkomen, in de tegenwoordige constellatie, als het roer niet met forschen ruk omgeworpen wordt.

K. S.

Brighton, Dr A. Kuyper, en wij.

Ds W. v. 't Sant heeft in „Geref. Kbl. Den Haag“ ge- schreven over de Buchman-beweging, waarover ik, om detailcritiek bewust te ontgaan, zijdelings iets op- merkte in de hoofdartikelen over „Onbetaalde Rekenin- gen“. Nuchter, en volkomen juist, merkt Ds v. 't Sant op:

In de zeventiger jaren der vorige eeuw was er in Engeland ook een machtige opwekking in het geeste- lijke leven, de zgn. Brighton-beweging. Dr Kuyper had er van gehoord en nam er toen persoonlijk ken- nis van; hij keerde in 1875 enthousiast van haar mee- tings terug. Hij getuigde (ik ontleen de citaten aan Rullmann's Kuyper-Bibliografie) o.a., dat hij te Brigh- ton „iets in zijn ziel gevoeld had, van wat hij vroeger niet kende“, en hij drong aan, op wat de Engelschen consecration noemen, overgave aan den Heere, het leggen van zichzelf op het altaar. Hij noemde haar „een reveil van zoo hooge beteekenis, dat men na de Hervorming vruchteloos in de kerkgeschiedenis naar wederga zocht. De kracht dezer beweging lag niet in eenigen vorm of leertype, maar uitsluitend in de tegenwoordigheid en krachtvolle werking van den Heiligen Geest“. In een schrijven aan Ds J. H. Gun- ning verklaarde Kuyper nog: „Het is ons geweest (n.l. op de Brighton-conferentie) alsof we een oogenblik in aanraking waren geweest met een levenskracht en levensvolheid als in de eerste Christenen en in de helden der Hervorming uitblonk. In dat oogenblik hebben we gevoeld, dat onze heiligmaking nog te veel ons werk was, dat ons geloof nog niet eenvoudig, en dus ook ons verbond met den Heer nog niet vurig en teeder genoeg was“.

Vrij langen tijd bleef Dr Kuyper met de Brighto- sche beweging ingenomen. Pas na zijn ziekte, die hem buitenslands deed vertoeven, bleek hij ook geestelijk genezen. In „De Heraut“ schreef hij in de lente van 1878 eenige artikelen, waarin hij de dwaling der per- fectionisten bestreed en met diepe smart erkende in zijn meening over de Brighton-beweging te hebben misgetast. Ontroerend is, wat hij daarover zeide. Ik kan niet nalaten een gedeelte daarvan over te schrijven.

„Er lag, zoo zegt hij, iets betooverends in zoo mach- tige gebeurtenis, heerlijk naar het scheen contrastee- rend met de materiële en ongoddelijke drijfvingen onzer eeuw. En dit alles gehuld in den uitnemenden vorm, waarin de Engelsche Christen zich beweegt, en dieper gehuld nog in het kleed van den vreemde, dat zoo menige woude voor het oog pleegt te bedekken, had metterdaad ten gevolge, dat de misleiding vol- komen was. Toch werd, gelijk altijd, zoo ook hier, het onwezenlijke eerslang van het ware geschild door de feiten, die straks door den Heiligen Geest vertolkt, een schifting brachten ook in de zielen. En toen nu bijna overal gebeurde, wat men ook ten onzent zag, dat de onvaste geesten, de synergetische lieden, de Arminiaansche fanatieken en de vijanden van een dieperen gang, zich almeer van dezen stroom meester maakten, toonden, dat ze er zich in thuis voelden en allerwege in al grover geestelijke extra-vagantiën uitspatten, toen moest het licht der waarheid ook voor deze droeve verschijning wel opgaan en kon het niet anders, of de echte zonen van ons Nederlandsche Cal- vinisme, d.i. diep-ernstig geestelijk leven, moesten wel, voorzoover ze op deze wateren waren afgedreven, tot de beschamende belijdenis komen, dat ze zich én in- tellectueel, én, wat erger is, in geestelijken zin, bij de beoordeeling van deze verschijning vergist hadden, en wel met een vergissing, die, verre van onschuldig te zijn, veeleer leiden moest tot inkeer en mannelijke belijdenis van schuld.“

Hoe Kuyper eenigen tijd met die beweging had kunnen sympathiseeren, deze vraag roert hij ook zelf aan. Hij zegt er dit van: „In hoeverre de hoogstaande overspanning van het zenuwleven, die kort daarop in zoo ernstige krankheid uitbrak, mee bij de ver- klaring van deze mistasting in rekening mag komen, sta aan de geestelijken onder Gods kinderen, sta bovenal aan den Kenner van lijf en ziel beide ter beoordeeling. Misschien mag ook gezegd, dat het ge- brekkige onzer theologische opleiding, die beter thuis maakt in de doolpaden der critiek dan in den doolhof van het geestelijk leven, aan zulk een mistasting blootstelt“.

Laten diegenen onder ons, die warme genegenheid voor de Buchman-beweging koesteren, eens ernstig deze woorden van Dr Kuyper overdenken en zich door zijn ervaring laten leeren. Er is tusschen de Brighto- n-beweging en die van Buchman menig punt van over- eenstemming; dat gevoelt men al uit de aangehaalde woorden van Kuyper.

Laat men niet spreken over de vraag, of dit en of dat niet goed is in de beweging. „Een iegelijk, heeft hij“ iets goeds, laat het hem brengen daar, waar Chris- tus zich een gemeente vergadert, door Zijn Geest en Woord, in eenigheid des waren geloofs, van het begin der wereld tot aan het einde; hij geloofd immers, dat hij daarvan een levend lidmaat is en het eeuwig zal blijven?